Štev. 2. V Ljubljani, 10. januarja 1908. XLVIII. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . . 8 K
pol leta . . . . . 4 „
četrt leta . . . . . 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.
Poštna hranilnica št. 53.160.
Reklamacije so proste poštnine.

Učiteljstvo — sebi!

+ Odkar deluje učiteljstvo, deluje za — druge. Kar je dosegel naš narod v kulturnem in socialnem oziru, mora v veliki meri zahvaliti svojemu učiteljstvu. To se je popolnoma postavilo v njegovo službo. Ni na Slovenskem in v hrvaškem Primorju društva — razen nazadnjaških — kjer bi nesebično in požrtvovalno ne delovalo učiteljstvo. Mnogo je celo društev, ki nalagajo vse delo in vse posle na rame učiteljstva. Tega ne more nihče ovreči. Kdor sodi pravično in nepristransko, mora priznati, da je storilo učiteljstvo nasproti narodu v polni meri svojo dolžnost. Na sodbo sovražnikov se ne oziramo.

Razmere našega stanu — tako materialne kakor pravne — so take, da so nevzdržljive. Treba jih je temeljito predrugačiti. Treba nam je življenja, treba opore in pomoči. Z vseh strani preže na nas, da bi nas pritisnili ob tla in nam težko življenje napravili še težje, neznosno. Resignacija ne bodi odgovor na sovražne navale — ne, ampak novo delo, nove žrtve naj pričajo, da živi v nas moč, da hočemo živeti v bodočnosti bolje in drugače nego smo v preteklosti, da ni naš delež samo zatajevanje in trpljenje, ampak tudi užitek in veselje. Kdor je rojen, ima pravico in dolžnost, da živi. Tako tudi učiteljstvo!

In zato menimo, da je dospela doba, ko mora učiteljstvo misliti tudi nase, delati tudi zase in za svojce. Tu ni nobenega izgovora. Kdor že pozabi nase, ne sme pozabiti na one, ki so njegovi, ker jim je dal življenje. To je pravilo, ki ne pozna izjeme. Če je izjema, se imenuje samopašnost, egoizem grdega lica. Takih izjem ne maramo, te prepuščamo sovražnikom. Med njimi bodi plevel, med nami kleno zrnje.

Iz dolžnosti, ki jih čutimo sami do sebe in ki jih imamo do svojih otrok, so se rodila razna naša društva, ki skupno ustvarjajo našo organizacijo, s katero se lahko ponašamo pred vsem svetom. Kot učitelji in vzgojevalci pa imamo tudi dolžnosti nasproti tistim, ki pridejo za nami in zavzamejo naša mesta, ko nas ne bo več. Naša skrb bodi, da ne bodo oni kleli našega spomina, da nas ne bodo obsojali, da se nismo zavedali svoje naloge in svojih dolžnosti, nego da bodo uživali sadove naših naporod in žrtev, se ob tem razvijali vedno bolj ter lažje služili narodu in domovini — človeštvu.

Tisti, ki so bili z nami enakih misli, so nam pred 13 leti ustanovili „Društvo za zdradbo Učiteljskega konvikta“, t. j. društvo, ki je učiteljskega pomena, in ima zatorej nasproti njemu vse učiteljstvo enake dolžnosti. Takorekoč iz nič se je nateklo v teh 13 letih v društveno blagajnico 58.500 K 58 h. Ogromno denarja, največ pritrganega, pristradanega! To je vidno znamenje požrtvovalnosti, ki ji ne poznamo primere. Kdor ni nič pomagal, ko smo čarali to svoto iz nič, tega mora biti danes sram, ko se glasneje in glasneje oglaša klic, da moramo od pravil do realizovanja, da moramo in hočemo ponosno in veselo stopiti pod — svojo streho!

Pod svojo streho — v svoj dom!

Tu bodi naše ognjišče; kraj odkoder se naj širijo vse naše ideje, naša prizadevanja; tu bodi — in to pred vsem! — zavetišče našim sirotam in otrokom, tem in nam dom — učiteljski dom!

Med te 58.500 K 58 h ne smemo seči z drzno roko. V primeri s tem, kar mislimo in moramo ustvariti, je ta denar neznatna vsota, a vendar tolika, da lahko in uspešno gradimo na nji dalje ter pridemo tako do mere, da bomo stavili svoje poslopje na trda tla in ne samo na pesek. Postaviti moramo dom, ki ostane, a ki se ne razruši, razen če ne prihruje nadenj elementarna sila.

Tovariš Gangl je izprožil pri zadnjem občnem zboru „Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta“ načrt, kako pridemo najhitreje in najsigurneje do potrebnega zgradbenega kapitala. To bi se dalo izvesti tako-le:

V naši organizaciji je približno 2000 učiteljev in učiteljic. V jubilejskem letu smo. Vsi stanovi si bodo prizadevali, da ga proslave z dobrodelnimi napravami, ustanovami. Učiteljstvo naj posveti jubilejsko leto — sebi. A ne samo eno leto, ampak tri leta zapored naj obhaja učiteljstvo ta jubilej. Vsak in vsaka se naj obveže zase, da daruje tri leta vsak mesec za „Učiteljski konvikt“ po 2 K. Na ta način daruje učiteljstvo sebi v treh letih . . . . . 144.000 K — h,
k temu prištejmo sedanje imetje v znesku . . . 58.000 „ 58 „
obresti in druga darila . 15.000 „ — „
kar da skupaj . . . . **217.500 K 58 h**

To je vsota, ki se da z njo računati in z njo — začeti. V tem še ni všteto obljubljeno darilo deželnega zbora kranjskega in pa brezplačni stavbni prostor ljubljanskega mesta.

Potemtakem ima plačati vsak organizovan učitelj in vsaka organizovana učiteljica 72 K jubilejskega daru, in sicer v treh letih. Če plača to vsoto prej, je toliko bolje, ker rastejo obresti in ker se lažje preboli. Če se res uvede ta jubilejski dar, če se res obveže 2000 članov naše organizacije, da prostovoljno prevzame to žrtev, potem zbudi ta požrtvovalnost gotovo tudi med prijatelji učiteljstva odobravanje s tem, da se bodo množili darovi tudi iz neučiteljskih krogov.

Ganglov načrt je izzval pri zborovanju splošno in odkritosrčno priznanje in odobravanje, ker je zasnovan na možnosti in solidnosti ter vede do gotovega uresničenja. Na učiteljstvu je sedaj, da besede postanejo meso. Nabiranje jubilejskega daru naj prevzamejo šolski voditelji in šolske voditeljice. Lepa beseda dobi vedno lepo mesto. Tudi okrajna učiteljska društva naj se z vso silo zavzamejo za to akcijo.

Darujmo tri prihodnja leta sebi! V tem času in pa v primeri z uspehi letošnjega leta lahko stori odbor do tedaj vse potrebne priprave, da čez tri leta položimo temeljni kamen, a čez pet let stopimo v dom, ki se mu naj blestita na pročelju ponosni besedi: Učiteljstvo — sebi!

Rade volje dajemo na razpolago svo list vsakomur, ki želi tako ali drugače pospešiti to namero. Saj je življenskega pomena za nas!

Napredek hrvaškega učiteljstva.

Zagreb, 6. januarja 1908.

— zg — Poročam ti, slovensko učiteljstvo, veselo vest: hrvaško učiteljstvo je napravilo v svoji organizaciji korak naprej. A kar me posebno veseli, je dejstvo, da je pri tem napredku služilo hrvaškemu učiteljstvu za zgled slovensko napredno učiteljstvo, ki si je pridobilo med Hrvati — tako preprostimi kakor inteligentnimi — spričo svoje odločnosti in svojega moškega nastopanja najsplošnejše simpatije.

Naš zaslužni „Hrvatski pedagoško-književni zbor“ je sklenil, da izdaja od novega leta naprej poleg „Napredka“ nov list, ki se zove „Hrvatski učiteljski dom“ in ki naj odgovarja vašemu „Učiteljskemu Tovarišu“, kakor naj „Napredak“ zastopa stališče „Popotnika“. Tako smo si delo razdelili in hočemo z novimi, čilimi močmi delovati za napredek šolstva in učiteljstva. Hvala vam, bratje Slovenci, da ste nam pokazali pravo pot, kako se je treba poprijeti dela, da to delo tudi rodi uspeh!

Naš „Napredak“ bo odslej „naučno-pedagoška smotra“, ki ji bo glavni urednik naš velezaslužni Stjepan Basariček, mož izredne delavnosti in pravega, moškega značaja. V glavnem bo Basariček urejal I. del (Teorijska pedagogija) in V. del (Manji članci i bilješke); pri urejanju mu bodo pomagali: Milan Pejnović v Osjeku (II. del: Praktična pedagogija), Davorin Trstenjak v Gospiću (III. del: Obzor po pedagoškom svijetu) in Josip Škavić v Hreljinu (IV. del: Književa smotra). — „Napredak“ bo odslej izhajal v mesečnih zvezkih (izvzemši juli in avgust) ter velja na leto 10 K.

„Hrvatski učiteljski dom“ pa bodi, kakor sem že omenil, sličen „Učit. Tovarišu“. Urednik mu je naš marljivi tovariš

LISTEK.

„Zvonček“

Ta naš najboljši in najlepši mladinski list je zaključil svoj osmi letnik in prestopa sedaj v deveto leto svojega izhajanja.

Uredništvo in upravništvo objavljata v 12. štev. minulega leta ta-le poziv do sotrudnikov in naročnikov „Zvončka“: Za nami je sicer kratka doba, a mnogo poštenega dela, ki smo ga osem let izvrševali z veseljem in — tako upamo — z uspehom v prid ljubi slovenski mladini. Danes je naš list razširjen širom slovenske domovine, in lahko rečemo, da ni slovenskega učenca in slovenske učenke, ki bi ne poznala „Zvončka“. Kakor nam poročajo učitelji in učiteljice, ki oskrbujejo šolarske knjižnice, si naša šolska mladina najrajša izposoja „Zvonček“. List za listom gre iz rok v roke, letnik za letnikom roma od enega do drugega. To nas veseli, ker nam dokazuje, da ubiramo v svojem listu prave strune — tiste, ki dobe vselej odmev v mladih srcih.

Pa tudi starejši, odrasli svet ne zameta našega lista, saj se ob njem pomlaja in zataplja v dobo prelepih mladostnih dni. Tako doseza „Zvonček“ svoj pravi namen: mladino dviga, razveseljuje in uči, starosti pa zbuja spomine na lepoto mladosti.

Da je temu tako, moramo zahvaliti svoje vrle sotrudnike in sotrudnice, ki so ustvarili „Zvonček“ tak, kakršen je. Vsa leta njegovega izhajanja delajo zanj požrtvovalno in s plemenitim navdušenjem, dobro se zavedajoč, da delajo s tem za blaginjo slovenske mladine.

Tej srčni zahvali pridružujemo ob sklepu osmega letnika prav tako srčno prošnjo. Vsi naši prijatelji in vse naše prijateljice naj se nekoliko potrudijo in nam pridobe lepo, prav lepo število novih naročnikov. Mislimo, da ne bi bilo nič težkega, ako nam pridobi vsak vsaj enega novega naročnika. Samo volje je treba. Tej uslugi izkažemo protiuslugo s tem, da bomo izkušali ohraniti „Zvonček“ na sedanji stopnji in ga po možnosti dvigniti še bližje do popolnosti. Prosimo, naj nihče ne presliši te naše prošnje.

Za bodoče leto smo nabrali že lepo zalogo spisov in podob. Kakor nismo obljubljali nikoli doslej, tako ne obljubljamo niti danes nič nemogočega. Trdimo samo: Kolikor bo v naših najboljših močeh, to storimo za „Zvonček.“

Vkljub podraženju tiska in papirja ostane cena našemu listu ista. Novi naročniki nam ustrežejo, če se javijo tekom tega meseca vsaj po dopisnici, da bomo vedeli prirediti zadostno število izvodov prihodnjega letnika.

Vsi, ki jim je pri srcu slovenska mladina, naj se pridružijo prijateljem in naročnikom „Zvončka“.

Naj se zgodi tako! Zakaj resnica je, da se slovenska javnost vse premalo briga za ta prelepi, po vsebini in po ilustracijah v resnici bogati mladinski list. Samo za lansko leto dolgujejo naročniki 790 K. To je nečuvena brezbrižnost! Skrajni čas je pač, da se te razmere temeljito izpremene. Dolžnost vsakega mladinoljuba je, da pridobi „Zvončku“ kar največ novih naročnikov. Vsaletna naročnina 5 K je res tako malenkostna, da jo lahko zmaga vsaka slovenska hiša in vsaka slovenska šola. Žal, da je še mnogo, mnogo teh, ki niso naročnice „Zvončka“. Upamo, da bo v tem oziru drugo leto bolje. Naj ne bo slovenske rodovine in slovenske šole, ki bi bila brez „Zvončka“! Drugi narodi skrbe z vso vnemo, da se dviga in napreduje njihovo mladinsko slovstvo. Učimo se od njih in jim bodimo v tem pogledu enaki! Kar storimo za mladino, storimo za boljšo bodočnost svojega naroda?

Slovenci nimamo kapitala, da bi ga mogli ostaviti svoji mladini. Storimo pa lahko, da obogatimo njene duše, njena srca, kar se najlažje in najtrajnejše zgodi potom lepe knjige, kakršna je „Zvonček“. Tako ji damo najtrdnejšo oporo na pot v življenje, tako jo najbolj usposobimo za boj, ki jo čaka v prihodnjih časih!

Delajmo z „Zvončkom“ za blaginjo preljube slovenske mladine!